

AFTALEN OM KOMMUNERNES ØKONOMI 2011

Aftalen om kommunernes økonomi 2011

KL og regeringen indgik den 12. juni 2010 en aftale om kommunernes økonomi i 2011. Økonomaftalen for 2011 blev indgået i skyggen af genopretningsaftalen mellem regeringen og Dansk Folkeparti. Genopretningsaftalen bygger på en forudsætning om, at de kommunale serviceudgifter skal holdes i ro frem mod 2013.

Økonomaftalen indeholder dermed intet rum for generelle serviceforbedringer. De serviceudgifter, der indgår i budget 2010, udgør også rammen for budget 2011. Såfremt budget 2010 på nuværende tidspunkt ser ud til at blive overskredet, skal dette merforbrug derfor nedbringes. Regeringen har indført en sanktionslovgivning på regnskabsresultatet med virkning fra 2011. Det nødvendiggør, at såvel budget og regnskab 2011 holder sig inden for den fastsatte ramme.

Det stiller store krav til økonomistyringen. Det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet har de seneste år været områder med kraftig udgiftsvækst. Den vækst skal bremses. Sker det ikke, vil konsekvensen være, at mange kommuner skal skære på servicen til normalområderne i budget 2011.

I det følgende ses de 2 aftaler derfor under ét med særlig henblik på de kommunale opmærksomhedspunkter. Set med de store kommunale briller består aftalerne af 4 hovedelementer:

- A. Tiltag som skal sikre, at kommunerne overholder genopretningsaftalen og økonomaftalen.
- B. Tiltag som skal mindske kommunernes serviceudgifter.
- C. Tiltag som skal øge kommunernes økonomiske råderum m.m.
- D. Øvrige temaer.

A. Tiltag som skal sikre, at kommunerne overholder genopretningsaftalen og økonomaftalen.

Nulvækst i serviceudgifter

De offentlige serviceudgifter må i årene 2011-2013 kun vokse med pris- og lønudviklingen.

Halvårsregnskaber

Med henblik på at styrke kommunernes fokus på budgetoverholdelse forpligtes kommunerne til at udarbejde egentlige halvårsregnskaber, som forelægges politisk.

Budget- og regnskabsudvalget i regi af Indenrigs- og Sundhedsministeriet fastlægger den konkrete udformning med henblik på at indføre halvårsregnskaber fra 2011. Reglerne fastlægges under hensyntagen til de administrative konsekvenser, og samtidig vurderes muligheden for forenkling af reglerne vedrørende omkostningsregnskaber.

Regeringen og KL vil drøfte et samlet oplæg til ændringer i kommunernes budget- og regnskabsregler i efteråret 2010, og regeringen vil søge tilslutning til den nødvendige ændring af styrelsesloven.

Parterne opfordrer kommunalbestyrelserne til at tage stilling til behovet for korrigerende initiativer i indværende år, hvis der ved regnskabsafslutningen i foråret konstateres væsentlige overskridelser i forhold til budgettet.

Betinget bloktilskud forhøjes

Regeringen har fra og med 2010 gjort en del af udbetalingen af bloktilskuddet betinget af, at kommunerne under ét overholder serviceudgiftsrammen både ved budgetlægningen og ved regnskabsafregningen.

Fra og med 2011 forhøjes det betingede balancetilskud fra 1 mia. kr. til 3 mia. kr.

Kommunerne vil få det betingede bloktilskud udbetalt, hvis de overholder serviceudgiftsrammen i forbindelse med budgetlægningen, men det betingede bloktilskud trækkes tilbage i det omfang, kommunerne ikke lever op til rammen i regnskaberne.

AFTALEN OM KOMMUNERNES ØKONOMI 2011

Stramning af sanktionslov ved brud af skattestoppet

Regeringen indførte med virkning fra 2009 en sanktionslov, som betyder, at den enkelte kommune samt kommunerne i fællesskab straffes, hvis kommunerne under ét bryder skattestoppet. Den nye strammere sanktionslov betyder følgende:

Hæver en kommune skatten, vil kommunen 1. år få inddraget 75 pct. af merindtægten, mens de resterende 25 pct. inddrages via en reduktion af bloktilskuddet til fordeling blandt samtlige kommuner. 2. og 3. år får kommunen inddraget 50 pct. af merindtægten, mens de resterende 50 pct. inddrages via en reduktion af bloktilskuddet til fordeling blandt samtlige kommuner. 4. år får kommunen inddraget 25 pct. af merindtægten, mens de resterende 75 pct. inddrages via en reduktion af bloktilskuddet til fordeling blandt samtlige kommuner. 5. år beholder kommunen hele merindtægten, mens 100 pct. inddrages via en reduktion af bloktilskuddet til fordeling blandt samtlige kommuner.

Økonomisk trængte kommuner

For at tilgodese et mindre antal kommuner i en særlig vanskelig situation er der enighed om, at der inden for aftalens samlede økonomiske rammer er rum til, at:

- 1) Et mindre antal kommuner i 2011 kan foretage en målrettet justering af den kommunale indkomstskat inden for en samlet aftalt ramme på 300 mio. kr.
- 2) Den ordinære særtilskudspulje forhøjes ekstraordinært til 500 mio. kr. i 2011. Forhøjelsen af særtilskudspuljen finansieres af bloktilskuddet.

Regeringen vil sikre, at skattestoppet overholdes ved, at der foretages en modgående statslig skattenedsættelse. Skatteombytningen ligger dermed inden for rammerne af regeringens skattestop. Halvdelen af den aftalte kommunale skattestigning indgår i finansieringen af det aftalte udgiftsniveau for kommunerne under ét.

Tilpasning af anlægsniveauet på 15 mia. kr. eksklusive ældreboliger

Heri indgår, at der i 2011 udmøntes 2 mia. kr. fra Kvalitetsfonden med henblik på at forbedre de fysiske rammer på dagtilbudsområdet, i folkeskolen samt på ældreområdet mv.

Investeringsniveauet på kvalitetsfundsområderne udgør således i alt 7 mia. kr. i 2011, jf. aftalen om kommunernes økonomi for 2009. Regeringen og KL tillægger det stor vægt, at kommunerne realiserer det aftalte løft af investeringerne på disse områder.

I efteråret 2010 drøftes status for kommunernes investeringer på kvalitetsfundsområderne. KL vil til brug herfor indsamle oplysninger om investeringer på områderne i 2009 og 2010 samt budgetterede udgifter i 2011.

Lånepulje på 800 mio. kr.

Der afsættes i 2011 en lånepulje på 800 mio. kr. målrettet medfinansiering af investeringer på kvalitetsfundsområderne, herunder særligt folkeskoleområdet, i kommuner i en økonomisk og likviditetsmæssig vanskelig situation.

Pulje til offentligt/privat samarbejde

Der afsættes i 2011 en lånepulje på 100 mio. kr. med henblik på at fremme offentligt/private samarbejdsprojekter.

Ordinær lånepulje på 200 mio. kr.

Der afsættes 200 mio. kr. til den ordinære lånepulje i 2011.

AFTALEN OM KOMMUNERNES ØKONOMI 2011

Fleksibel ordning for sund frokost i dagtilbud

Der indføres fra 1. januar 2011 en fleksibel ordning for sund frokost i dagtilbud, således at forældrene får mulighed for at fravælge frokostmåltidet for den enkelte daginstitution.

Samtidig indføres en særskilt betaling for frokosten, mens den maksimale egenbetaling for en daginstitutionssplads sættes ned fra 30 til 25 pct.

I 2010 får kommunerne under ét et tilskud på op til 400 mio. kr. afhængigt af antallet af børn, der får et sundt frokostmåltid. Fra 2011 løftes bloktilskuddet permanent med 400 mio. kr. med henblik på at sikre gode rammer for frokostordningen.

B. Tiltag som skal mindske kommunernes serviceudgifter

Styr på det specialiserede sociale område

Der har de i de senere år været en gennemsnitlig udgiftsvækst på godt 1 mia. kr. om året på det specialiserede socialområde. For at få styr på udgiftsudviklingen iværksættes følgende initiativer:

- 1) Regeringen fremsætter lovforslag, der förenkler de sociale rammeaftaler og giver kommunerne ansvaret for koordineringen. Samtidig understøttes kommunerne i rollen som købere i forhold til tilbud, hvor driftsherren ikke selv har finansieringsansvar for hovedparten af pladserne.
- 2) Tilbudsportalen styrkes for at understøtte et højere informationsniveau om indhold og priser på området. Samtidig iværksættes tiltag for at forbedre kvaliteten af de indberettede oplysninger.
- 3) For at styrke økonomistyringen udvikles modeller for frivillige standardkontrakter.
- 4) Det præciseres, at alle ydelser, herunder tillægsydelser, efter gældende ret skal godkendes af den visiterede kommune inden iværksættelse.
- 5) Der er enighed om, at perioden for fremsendelse af regninger for ydelser forkortes.

En inkluderende folkeskole

Ca. 14 pct. af eleverne i folkeskolen modtager specialundervisning. Og der anvendes ca. 13 mia. kr. årligt på specialundervisningsområdet, hvilket svarer til knap 30 pct. af de samlede udgifter til folkeskolen.

Regeringen og KL vil arbejde for, at den almindelige folkeskole bliver mere inkluderende, og at færre elever udskilles til specialklasser og specialskoler. En mere rummelig folkeskole vil frigøre ressourcer, der bl.a. kan bruges til den almindelige undervisning i folkeskolen. Derfor iværksættes følgende initiativer:

- 1) Loven ændres, så specialundervisning afgrænses til støtte i mindst 12 ugentlige undervisningstimer samt undervisning i specialklasser og specialskoler.
- 2) Det tydeliggøres, at specialundervisning ikke kan tildeles alene på baggrund af en diagnose, men skal bero på en konkret vurdering af undervisningsmæssige behov.
- 3) Loven ændres, så den anbringende kommune fremover skal medvirke ved udarbejdelsen af og godkende det endelige specialundervisningstilbud i den kommune, der yder specialundervisningen.
- 4) Det undersøges, hvordan de nuværende regler på området understøtter kommunernes muligheder for at styre og prioritere, herunder reglerne for klager, frit skolevalg og befordring.
- 5) Kommunerne skal i de kommende år begrænse henvisningen til specialklasser og specialskoler, og undervisningen af anbragte børn bør så vidt muligt foregå i den almindelige folkeskole.
- 6) Kommunerne vil etablere inklusionsfremmende styringsmodeller.
- 7) Kommunerne gør Pædagogisk Psykologisk Rådgivning mere efterspørgselsstyret.
- 8) Kommunerne arbejder strategisk med lærernes kompetenceudvikling.

AFTALEN OM KOMMUNERNES ØKONOMI 2011

C. Tiltag som skal øge kommunernes økonomiske råderum m.m.

Regeringen frigør 1,1 mia. kr. i 2011 til service i kommunerne

De økonomiske rammer for de kommende år er en anledning til at nytænke opgaveløsningen og udnytte de mange veje til bedre ressourceudnyttelse.

Regeringen og KL er enige om, at regeringen har fremlagt statslige initiativer, der frigør 1,1 mia. kr. til service i kommunerne i 2011. De frigjorte midler forbliver i kommunerne, hvor de skaber et råderum til service til borgerne.

Knap 0,5 mia. kr. af de 1,1 mia. kr. skyldes gennemførelsen af:

- Regeringens omfattende afbureaukratiseringsplan "Mere tid til velfærd" (dvs. afbureaukratisering af statslige regler på det sociale område, børneområdet, folkeskolen, ældreomsorg og integration).
- Ressourcer, der frigøres som følge af digitalisering og indkøbseffektiviseringer.

De resterende ca. 620 mio. kr. er effekten i 2011 af de statslige initiativer, der indgik i sidste års økonomiaftale med kommunerne.

Regeringen lever hermed op til den flerårige gensidighedsaftale om frigørelse af ressourcer i kommunerne i 2009-2013, som regeringen og KL indgik i 2008.

Kommunerne vil i henhold til gensidighedsaftalen ved egen indsats frigøre mindst 0,4 mia. kr. i 2011 i forhold til 2010. Kommunerne har i budget 2010 indarbejdet effektiviseringsgevinster for ca. 1,1 mia. kr.

Objektiv sagsbehandling

Den objektive sagsbehandling samles i 3-5 sagsbehandlingscentre med virkning fra sommeren 2012. I dag omfatter den overvejende del af administrationen på følgende områder, som i dag administreres af kommunerne:

- Folkepension
- Udbetaling og indtægtsregulering af førtidspension
- Boligstøtte
- Barseldagpenge
- Forskudsvis udbetaling af børnebidrag

En samling af de objektive sagsbehandlingsopgaver medfører i sig selv en effektivisering af administrationen, hvorved der kan spares knap 300 mio. kr. om året, svarende til en reduktion af personaleforbruget fra ca. 2.000 årsværk i dag til ca. 1.500 årsværk. Besparelsen skal være fuldt realiseret 2 år efter samlingen. Hertil kommer en endnu ikke opgjort besparelse ved, at én samlet instans kan opnå mere gunstige kontrakter på de relevante it-fagsystemer. Effektiviseringspotentialet tilfalder kommunerne, der også finansierer implementeringsomkostningerne.

Kommunerne skal have en helt central rolle i implementeringen og den efterfølgende drift af den nye organisering af den objektive sagsbehandling. Den kommunale forankring skal blandt andet sikre et optimalt samspil mellem de fortsatte kommunale opgaver på social- og beskæftigelsesområdet og den objektive sagsbehandling, så borgerne fortsat kan få en helhedsorienteret vejledning og sagsbehandling. Samtidig skal den enkelte kommune fortsat kunne være borgerens indgang til den objektive sagsbehandling. Selve administrationen og sagsbehandlingen i sagsbehandlingscentre vil blive leveret af ATP på omkostningsdækket basis

Effektiv administration

Regeringen og KL har gennemført en analyse af kommunernes ressourceforbrug inden for opgaverne løn, bogføring og regnskab, der viser en betydelig variation i kommunernes ressourceforbrug. Med afsæt heri beskrives en række mulige indsatsområder for kommunerne, og der udvikles et benchmark værktøj, som kommunerne kan anvende for at vurdere egen opgaveløsning. Målt i forhold til de mest effektive kommuner i undersøgelsen repræsenterer variationen et effektiviseringspotentiale på 500-700 mio. kr. årligt.

AFTALEN OM KOMMUNERNES ØKONOMI 2011

Digitalisering

Den nuværende strategi for digitalisering af den offentlige sektor udløber i 2010. Regeringen, KL og Danske Regioner er enige om, at der udarbejdes en ny ambitiøs digitaliseringsstrategi, der kan indgå i økonomiforhandlingerne med kommuner og regioner for 2012. Målsætningen er, at så mange borgere som muligt benytter digital kommunikation med det offentlige. Samtidig skal mulighederne for at gøre udvalgte opgaver fuldt digitale undersøges, således at ansøgninger og indberetninger som udgangspunkt sker digitalt.

Der er enighed om, at digitalisering ikke må hindre borgere i at få adgang til ydelser og service, som de har krav på. Borgere, der har udfordringer ved at benytte de digitale løsninger, vil eksempelvis kunne få hjælp i de kommunale borgerservicecentre.

Et af målene med digitaliseringsstrategien er at gennemføre digitaliseringsprojekter, der skal flytte ressourcer fra administration til borgernær service. Der er indtil videre aftalt følgende fælles digitaliseringsinitiativer mellem staten og KL:

- Dokumentboks
- Fjernprint
- NemSMS
- E2012
- Borger.dk
- Validering af atypisk sygefravær
- Sundheds-it
- Anvendelse af åbne standarder i kommunerne.

Indkøb

På indkøbsområdet er der opnået en række effektiviseringsgevinster, som frigør ressourcer til andre aktiviteter. Kommunerne lancerede i den sammenhæng i 2008 en ny strategi for fælleskommunale indkøb. Regeringen og KL er enige om at igangsætte en analyse af det kommunale indkøb med henblik på at identificere og udbrede bedste praksis. Hensigten er blandt andet at styrke alle offentlige myndigheders beslutningsgrundlag om indkøb.

Kommunale restancer

De senere år er de kommunale restancer vokset, og derfor har spørgsmålet om inddrivelsen af restancerne været drøftet mellem regeringen og KL. Der er enighed om at igangsætte en handlingsplan, der kan standse denne udvikling og nedbringe restancerne.

Parterne er enige om at følge udviklingen i de kommunale restancer og gøre status i foråret 2011.

Konsekvenser af omprioritering primært inden for staten

Markedsrente ved indefrysning af ejendomsskatter.

Harmonisering af vilkår for optjening og genoptjening af dagpengereetten.

Perioden for beregning af dagpenge (13 til 52 uger).

Beskæftigelseskravet for ret til sygedagpenge (13 til 26 uger).

Harmonisering af regler om sygedagpenge på søgnehellidage.

D. Øvrige temaer

Øget offentlig konkurrenceudsættelse

I overensstemmelse med den indgåede mål- og rammeaftale, er den kommunale konkurrenceudsættelse steget i de senere år, og den udgjorde 25,0 pct. i 2009.

Regeringen har tilkendegivet en målsætning om, at andelen af opgaver, der udsættes for konkurrence, kommer op på mindst 31½ procent i 2015 for kommunerne under ét. Regeringen og KL vil i efteråret 2010 drøfte denne målsætning og mulige regelændringer, der kan understøtte denne.

Endvidere vil regeringen understøtte kommunernes indsats gennem blandt andet udarbejdelsen af en strategi for offentlig privat samspil, som præsenteres efter sommerferien. Som led i OPS-strategien udvikles en række redskaber og vejledninger, der kan hjælpe kommunerne i deres arbejde med udbud.

AFTALEN OM KOMMUNERNES ØKONOMI 2011

Sundhedsområdet

Kommunal adgang til individdata på sundhedsområdet. For at optimere kommunernes mulighed for planlægning og evaluering af kommunernes sundhedsindsatser og for at skabe øget sammenhæng mellem det regionale sundhedsvæsen og de kommunale sundheds- og plejeopgaver vil regeringen tage initiativ til at give kommunal adgang til data om forbrug af regionale sundhedsydelser på individniveau.

Kommunal medfinansiering af sundhedsområdet. Som en del af økonomiaftalen for 2009 blev der nedsat et udvalg, der skulle vurdere mulighederne for at styrke de generelle kommunale økonomiske incitamentter på sundhedsområdet gennem ændringer af den nuværende model for medfinansiering. Der er enighed om at drøfte justeringer af den kommunale medfinansiering af sundhedsområdet i efteråret 2010.

Grundskyld

Som følge af vurderingsændringer er det vanskeligt at forudsige grundskyldsprovenuet. Der er derfor enighed om at afdække, hvorledes kommunernes budgetlægning kan understøttes på dette område.